

Μάθημα: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Ημερομηνία: ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΜΑΪΟΥ 2022
Εισηγητής: ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΑ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-2023

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ - ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Συμπαγής η ελληνική οικογένεια

Με την ενσωμάτωση -εδώ και αρκετά χρόνια- του ετήσιου εορτασμού της «Ημέρας για τη Μητέρα» στην Παγκόσμια Ημέρα για την Οικογένεια στις 15 Μαΐου, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) υπογραμμίζει, όχι μόνο το σημαντικό και αναντικατάστατο ρόλο της οικογένειας στις κοινωνίες μας, αλλά θέλει, ταυτόχρονα, να τιμήσει εξίσου και τους δύο γονείς: πατέρα και μητέρα. Έστω και αν ο μεγάλος και δικαιολογημένος συναισθηματισμός μας για τη μάνα -«που είναι μόνο μια»- συντηρεί την επανάληψη του εορτασμού της «Ημέρας». Αφού, άλλωστε, εγκαίρως, κάθε χρόνο

παραπλανητικά μας την υπενθυμίζουν τα ανθοπωλεία και τα αλλά συναφή εμπορικά καταστήματα που, επικοινωνιακά, αποδεικνύονται... αποτελεσματικότερα του ΟΗΕ.

Ετήσιο και φλέγον, λοιπόν, το ερώτημα «κατά πόσο αλλάζει η ελληνική οικογένεια». Και προς τα πού πηγαίνει. Μια έγκυρη απάντηση αναζητήσαμε μέσα από το «πανόραμα» των σχετικών ερευνών που προσέφερε το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Με την επιμέλεια της καθηγήτριας κ. Λουκίας Μουσούρου και της λέκτορος κ. Μαρίας Στρατηγάκη, το Κέντρο Κοινωνικής Μορφολογίας και Κοινωνικής Πολιτικής εξέδωσε πρόσφατα τα «Ζητήματα Οικογενειακής Πολιτικής», η οποία παρουσιάζει όχι μόνο τα κυριότερα ευρήματα του Προγράμματος «Μεταβαλλόμενες Οικογενειακές Δομές και η Σχέση τους με την Πολιτική», αλλά συγκεντρώνει και τα ευρήματα ερευνών από άλλους επιστήμονες του χώρου (Δ. Γεωργιάς, Α. Γκάρη, Δ. Κογκίδου, Λ. Μουσούρου, Χ. Μπαγκαβός, Κ. Μυλωνάς, Μ. Στρατηγάκη, Α. Τεπέρογλου, Ε. Χατζηβαρνάβα-Καζάζη).

«Σαφώς έχει αλλάξει η ελληνική οικογένεια και παρουσιάζει το σχήμα της «εκτεταμένης_αστικής οικογένειας», απαντά η έρευνα του ομότιμου καθηγητή Κοινωνικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Δημήτρη Γεωργιά, της επίκουρης καθηγήτριας κ. Αικατερίνης Γκάρη και του λέκτορα κ. Κώστα Μυλωνά.

Η έρευνα ανατέμνει την επιλεγόμενη «κρίση» στην ελληνική οικογένεια, φαινόμενα της οποίας αποτελούν η κατάλυση των παραδοσιακών αξιών από τη νέα γενιά, η απομόνωση από τους συγγενείς, η αύξηση των διαζυγίων κ.ά. Αναφέρεται μάλιστα ότι ήδη από τη δεκαετία του '60 έχει διακηρυχθεί από πολλούς επιστήμονες η διάλυση της ελληνικής οικογένειας και έχει προβλεφθεί ακόμη και ο «θάνατος» της με την επικράτηση της μορφής της πυρηνικής οικογένειας (γονείς και παιδιά ή παιδιά).

Ωστόσο, οι συγγραφείς επισημαίνουν τη σύγχυση που επικρατεί ως προς τη δομή της και ως προς τη λειτουργία της, όταν μιλάμε για την αλλαγή της οικογένειας. Εννοιολογική σύγχυση επικρατεί επίσης και

ανάμεσα στο νοικοκυριό, το σπίτι ή τον χώρο κατοικίας και στην έννοια της οικογένειας. Δίνοντας στο σχήμα της τον όρο «εκτεταμένη αστική οικογένεια» επισημαίνουν μεταξύ των αλλαγών που έχουν επέλθει ότι σήμερα «υπάρχουν περισσότερες οικογένειες με χωριστά νοικοκυριά, οι ρόλοι της γυναίκας έχουν αλλάξει, η μητέρα εργάζεται, το ποσοστό των φοιτητριών είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των φοιτητών, η δύναμη της γυναίκας στην οικογένεια έχει αυξηθεί – αποτέλεσμα της οικονομικής της προσφοράς στην οικογένεια, της αλλαγής του οικογενειακού δικαίου και άλλων».

Ως προς τη δομή της, ενώ η ελληνική οικογένεια δείχνει φαινομενικά ότι αλλάζει με την αύξηση των πυρηνικών αυτόνομων νοικοκυριών, ωστόσο προκύπτει το ερώτημα αν οι αλλαγές αυτές είναι πραγματικές, όταν οι παππούδες και οι συγγενείς κατοικούν σε κοντινή απόσταση και επικοινωνούν συχνά, όταν στηρίζουν και προσφέρουν βοήθεια στα παντρεμένα παιδιά τους. Όσο για την εγγύτητα στην κατοικία -και όχι συγκατοίκηση- η αλλαγή αυτή μπορεί να θεωρηθεί θετική γιατί επιτρέπει στην πυρηνική οικογένεια τον απαραίτητο ζωτικό χώρο και αυτονομία, ενώ η κοντινή απόσταση επιτρέπει τη διατήρηση σχέσεων με το ευρύτερο συγγενικό περιβάλλον. Όσο για την αύξηση των μονογονεϊκών, ανύπανδρων, διαζευγμένων οικογενειών, των μεικτών γάμων, όταν υπάρχει ένας σθεναρός συγγενικός κύκλος και η δυνατότητα οικονομικής ενίσχυσης και συναισθηματικής αναπλήρωσης, αυτά δείχνουν ότι η οικογένεια δεν διαλύεται.

Στη λειτουργία της οικογένειας, διαπιστώνεται ότι τα μέλη της πυρηνικής οικογένειας διατηρούν επαφές με τους συγγενείς. Υιοθετούν τις αξίες εκείνες που αφορούν στη συναισθηματική σχέση και στη φροντίδα -υλική, πρακτική είτε συναισθηματική- ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας και αυτές που απορρίπτουν είναι οι αξίες εκείνες που αφορούν την αυταρχική δύναμη του πατέρα όπως και την ανισότητα και ακαμψία στις σχέσεις ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά. «Αυτές οι λειτουργίες της οικογένειας όχι μόνο δεν είναι ενδείξεις διάλυσης της ελληνικής οικογένειας αλλά, αντιθέτως, εξέλιξης και ωρίμανσης προς ένα πιο ευέλικτο και επικοινωνιακό μοντέλο οικογένειας».

Η προσέγγιση αυτή των συγγραφέων -που μας επιτρέπει να μιλάμε για «ένα μεταβαλλόμενο σύστημα ελληνικής οικογένειας το οποίο, δομικά μεν, φαίνεται να μοιάζει με πυρηνική οικογένεια, λειτουργικά όμως, εξακολουθεί να διατηρεί βασικά ψυχολογικά χαρακτηριστικά της εκτεταμένης οικογένειας»- προκύπτει αφενός από μελέτες που έχουν διεξαχθεί στον Τομέα Ψυχολογίας και ειδικότερα στο Κέντρο Μελέτης της Οικογένειας και στο Κέντρο Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αφετέρου από την κοινοτική έρευνα IPROSEC για την Ελλάδα.

Το άρθρο είχε δημοσιευθεί στην εφημερίδα Καθημερινή και είχε γραφεί από τη δημοσιογράφο Χριστίνα Δαμουλιάνου. Η Χριστίνα Δαμουλιάνου είχε τιμηθεί με το Βραβείο Προαγωγής Δημοσιογραφίας Αθην. Βασ. Μπότση, αλλά και με το δημοσιογραφικό βραβείο Κωνσταντίνος Καλλιγάς.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

1. Να χαρακτηρίσετε ως Σωστές ή Λανθασμένες τις παρακάτω προτάσεις σημειώνοντας Σ ή Λ με βάση το παραπάνω κείμενο:

α. Η σημερινή ελληνική οικογένεια οδηγείται σταδιακά σε κρίση.

β. Η κρίση στον θεσμό της οικογένειας παγκοσμίως, σύμφωνα με την έρευνα, οφείλεται στην κατάλυση των παραδοσιακών αξιών από γενιά σε γενιά, στην απομόνωση από τους συγγενείς, την αύξηση των διαζυγίων κ.α.

γ. Ο ρόλος της γυναίκας στη σημερινή εποχή είναι πιο διευρυμένος. Υπάρχει η εργαζόμενη μητέρα, ο αριθμός των φοιτητριών είναι μεγαλύτερος, η γυναίκα είναι πιο δυναμική και συμμετέχει πιο ενεργά στην οικογένεια.

δ. Η σημερινή δομή της οικογένειας είναι αποκλειστικά πυρηνική και απομακρυσμένη από το ευρύτερο συγγενικό της περιβάλλον.

ε. Οι σημερινές μορφές της οικογένειας, όπως π.χ. μονογονεϊκές, διαζευγμένες κ.α. έχουν μια αυξητική τάση και φαίνεται ότι λειτουργούν σωστά, όταν υπάρχει ενίσχυση οικονομική και συναισθηματική από τους συγγενείς.

στ. Η εξέλιξη και η ωρίμαση της οικογένειας προς ένα πιο ευέλικτο και επικοινωνιακό μοντέλο εξαρτάται από τις θετικές αξίες που υιοθετούν τα μέλη της.

ζ. Η σημερινή ελληνική οικογένεια είναι μια εκτεταμένη οικογένεια φαινομενικά αλλά διαθέτει κάποια χαρακτηριστικά πυρηνικής οικογένειας.

Μονάδες 14

ΟΜΑΔΑ Β

1. Να γράψετε το ρήμα του κειμένου «επιτρέπει» σε όλους τους χρόνους διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο και τον ίδιο αριθμό.

Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Αόριστος	
Εξακολουθητικός Μέλλοντα	
Συνοπτικός Μέλλοντα	
Συντελεσμένος Μέλλοντα	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	

Μονάδες 4

2. Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ουσιαστικά στις ζητούμενες πτώσεις (μαζί με το άρθρο τους) που υπάρχουν στην παρένθεση.

κατάλυση (αιτιατική πληθυντικού)	
αναπλήρωσης (γενική πληθυντικού)	
παππούδες (γενική ενικού)	
τον χώρο (αιτιατική πληθυντικού)	
την αύξηση (γενική πληθυντικού)	
του εορτασμού (ονομαστική πληθυντικού)	

Μονάδες 3

3. Να εντοπίσετε τα επίθετα, τις μετοχές και τα επιρρήματα στην παρακάτω περίοδο του λόγου και να γράψετε δίπλα τι είναι το καθένα:

Η προσέγγιση αυτή των συγγραφέων μας επιτρέπει να μιλάμε για «ένα μεταβαλλόμενο σύστημα ελληνικής οικογένειας το οποίο, δομικά μεν, φαίνεται να μοιάζει με πυρηνική οικογένεια, λειτουργικά όμως, εξακολουθεί να διατηρεί χαρακτηριστικά της εκτεταμένης οικογένειας».

Μονάδες 3

4. Να κλίνετε το επίθετο «φλέγον» στο αρσενικό γένος στις ζητούμενες πτώσεις και στους δύο αριθμούς.

	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΟΝΟΜ.		
ΓΕΝ.		

Μονάδες 4

5. Στο κείμενο υπάρχει η φράση « ... από τη δεκαετία του '60...». Να αντικαταστήσετε το απόλυτο αριθμητικό με το αντίστοιχό του τακτικό αριθμητικό στη γενική πτώση, ενικού αριθμού, του θηλυκού γένους.

Μονάδα 1

6. Στο κείμενο υπάρχει η φράση «...το ποσοστό των φοιτητριών είναι μεγαλύτερο...». Να εντοπίσετε το επίθετο και να το μεταφέρετε στον μονολεκτικό τύπο του απόλυτου υπερθετικού βαθμού.

Μονάδα 1

ΟΜΑΔΑ Γ

1. Να μετατρέψετε την πρόταση που ακολουθεί από ενεργητική σύνταξη σε παθητική, κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές.

«Οι συγγραφείς επισημαίνουν τη σύγχυση που επικρατεί ως προς τη δομή και ως προς τη λειτουργία της οικογένειας».

Μονάδες 3

2. Να εντοπίσετε στις παρακάτω περιόδους όλες τις δευτερεύουσες προτάσεις, να τις μεταφέρετε στην απαντητική σας κόλλα, να δηλώσετε το είδος τους και να γράψετε τη συντακτική τους λειτουργία.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	ΕΙΔΟΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
Αναφέρεται μάλιστα ότι ήδη από τη δεκαετία του '60 έχει διακηρυχθεί από πολλούς επιστήμονες η διάλυση της ελληνικής οικογένειας.		
Σήμερα προκύπτει το ερώτημα αν οι αλλαγές στη δομή της οικογένειας είναι πραγματικές, όταν οι παππούδες και οι συγγενείς κατοικούν σε κοντινή απόσταση.		
[...] η αλλαγή αυτή θεωρείται θετική γιατί επιτρέπει στην πυρηνική οικογένεια τον απαραίτητο ζωτικό χώρο και αυτονομία.		

Μονάδες 8

3. Να βρείτε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων στις προτάσεις που ακολουθούν και να τη γράψετε στο απαντητικό σας φύλλο.

A. Οι συγγενείς κατοικούν σε κοντινή απόσταση και επικοινωνούν συχνά, όταν στηρίζουν και προσφέρουν βοήθεια στα παιδιά τους.

B. Στη λειτουργία της οικογένειας, διαπιστώνεται ότι τα μέλη της οικογένειας διατηρούν επαφές με τους συγγενείς.

Γ. Αυτές οι λειτουργίες της οικογένειας όχι μόνο δεν είναι ενδείξεις διάλυσης της ελληνικής οικογένειας αλλά, αντιθέτως, εξέλιξης και ωρίμασης προς ένα πιο ευέλικτο και επικοινωνιακό μοντέλο οικογένειας.

Μονάδες 4

ΟΜΑΔΑ Δ

ΑΣΚΗΣΗ 1 Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και να τη μεταφέρετε στο απαντητικό σας φύλλο (οι λέξεις στο κείμενο είναι υπογραμμισμένες και με έντονα γράμματα):

1. αναντικατάστατο: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει την ίδια σημασία;
Α. αναλλοίωτο, Β. ανταλλάξιμο, Γ. ανεκτίμητο, Δ. αδιάφορο
2. συναφή: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει την ίδια σημασία;
Α. συνδυαστικά, Β. σχετικά, Γ. άσχετα, Δ. σύννομα
3. επιμέλεια: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει την ίδια σημασία;
Α. επιρροή, Β. επιλογή, Γ. φροντίδα, Δ. επιστροφή
4. ακαμψία: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει την ίδια σημασία;
Α. δυσφορία, Β. αδιαλλαξία, Γ. ασυνεννοησία, Δ. παραμόρφωση
5. κατάλυση: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει την ίδια σημασία;
Α. ξεκούραση, Β. κατάπαυση, Γ. κατάνυξη, Δ. καταστρατήγηση

Μονάδες 5

ΑΣΚΗΣΗ 2 Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και να τη μεταφέρετε στο απαντητικό σας φύλλο (οι λέξεις στο κείμενο είναι με πλάγια γράμματα και διακεκομμένη υπογράμμιση):

1. εκτεταμένης: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει διαφορετική σημασία;
Α. απλωμένης, Β. εκτενούς, Γ. περιορισμένης, Δ. παγιωμένης
2. εγγύτητα: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει διαφορετική σημασία;
Α. πλησίασμα, Β. απόσταση, Γ. άγγιγμα, Δ. αδιαφορία
3. απορρίπτουν: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει διαφορετική σημασία;
Α. αποδέχονται, Β. απομακρύνουν, Γ. απομονώνουν, Δ. αδιαφορούν
4. έγκυρη: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει διαφορετική σημασία;
Α. έγκαιρη, Β. αναξιόπιστη, Γ. ενημερωτική, Δ. αποστομωτική
5. ωρίμανσης: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει διαφορετική σημασία;
Α. ωρίμανσης, Β. ανωρίμανσης, Γ. ανωριμότητας, Δ. μεγαλώματος

ΑΣΚΗΣΗ 3 Να γράψετε από ένα σύνθετο ουσιαστικό για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

σχέση:

μορφή:

κρίση:

δύναμη:

σπίτι:

Μονάδες 5

ΜΕΡΟΣ Β'

Παραγωγή γραπτού λόγου

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Οικογένειας που εορτάζεται στις 15 Μαΐου, μελετήσατε το άρθρο της δημοσιογράφου Χριστίνας Δαμουλιάνου και προβληματιστήκατε στην τάξη για τον θεσμό της οικογένειας.

Να συντάξετε, λοιπόν, ένα κείμενο για τη σχολική σας εφημερίδα στο οποίο να παραθέσετε, αφενός, τους λόγους (δύο λόγους) για τους οποίους η οικογένεια είναι ένας σημαντικός θεσμός για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων, και αφετέρου, να εκθέσετε τους λόγους (δύο λόγους) που ο θεσμός της οικογένειας διέρχεται κρίση στις μέρες μας (έως 200 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ

- **ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΑ ΔΟΘΟΥΝ ΣΤΟ ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΚΑΙ ΟΧΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΦΥΛΛΑΔΙΟ**
- **ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ ΣΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΑΣ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ**
- **ΝΑ ΜΗ ΓΡΑΨΕΤΕ ΠΟΥΘΕΝΑ ΣΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΑΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΑΣ**

Η Καθηγήτρια

Η Διευθύντρια

Μπαλαμπάνη Ανδριάννα

Πολυζώη Νίκη

ΕΥΧΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

